

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีคุณภาพ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,233 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัด 3 ฉบับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามรายวิชาจริยศึกษา แผนการสอนที่ 11 เรื่องความรับผิดชอบในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 คือ แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ, แบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ และ แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนำแบบวัดทั้ง 3 ฉบับไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ตรวจสอบอำนาจจำแนกรายข้อ หาค่าความตรง ความเที่ยง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistical Package for the Social Science)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

1. โครงสร้างของแบบวัดทั้ง 3 ฉบับ

1.1 โครงสร้างของแบบวัดความรับผิดชอบทั้ง 3 ฉบับที่ยึดแนวทางจากหลักสูตร
ประถมศึกษาอนุพุทธศักราช 2521 ประกอบไปด้วย

- 1.) ความรับผิดชอบต่อตนเอง มีพฤติกรรมดังนี้
 - 1.1) ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
 - 1.2) เอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง
 - 1.3) ดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ในสภาพที่ดี
- 2.) ความรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมดังนี้
 - 2.1) เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง
 - 2.2) ช่วยกิจการงานของห้องเรียน
 - 2.3) ช่วยกิจการงานและรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
 - 2.4) ให้ความร่วมมือในกิจการงานของชุมชน
 - 2.5) ปฏิบัติตามกฎหมาย

1.2 โครงสร้างที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวประกอบ ประกอบไปด้วย

- 1.) ความรับผิดชอบต่อตนเอง มีพฤติกรรมดังนี้
 - 1.1) ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
 - 1.2) เอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง
 - 1.3) ดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ในสภาพที่ดี
 - 1.4) ค้นคว้าหาความรู้

- 2.) ความรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมดังนี้
- 2.1) การเข้าร่วมกิจกรรม
 - 2.2) ช่วยกิจการงานของห้องเรียน
 - 2.3) การรักษาความสะอาด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. คุณภาพของแบบวัด

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

ความเที่ยงภายในตัวผู้สังเกต (Inter-observer reliability) ซึ่งคำนวณจากเปอร์เซ็นต์ของความสอดคล้องของผู้สังเกต 2 คน ตามวิธีของ William A. Scott ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตั้งแต่ .6423 ถึง .9422 และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการสังเกตในช่วงเวลาต่างกัน 2 ครั้ง ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .6923 ถึง .8102

ความตรงของแบบสังเกต โดยการพิจารณาของครูที่เป็นผู้สอนวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าพฤติกรรมที่ใช้สังเกต เป็นพฤติกรรมที่ครอบคลุมพฤติกรรมความรับผิดชอบ ในรายวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องความรับผิดชอบ ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ทุกพฤติกรรม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 แบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ

คะแนนเฉลี่ยรายข้อของการสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ มีค่าตั้งแต่ 2.451 ถึง 3.961 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อมีค่าตั้งแต่ .225 ถึง .938 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานรายข้อมีค่าตั้งแต่ .013 ถึง .053 คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 95.756 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 11.081 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ .631 คะแนนสูงสุดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 116 คะแนน คะแนนต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 53 คะแนน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 3.6785

อำนาจจำแนกรายข้อ โดยการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อของกลุ่มที่มีความรับผิดชอบสูงและต่ำ (Known-Group) ทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่ามีค่า t ตั้งแต่ 2.64 ถึง 11.31 ($P < .01$) นั้นแสดงว่าข้อกระทงของแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ สามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มสูง และ กลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

อำนาจจำแนกของแบบสำรวจ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของกลุ่มที่มีความรับผิดชอบสูง และ ต่ำ (Known-Group) ทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่ามีค่า t เท่ากับ 26.88 ($P < .01$) นั้นแสดงว่าแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ สามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความเที่ยง (Reliability) เมื่อสำรวจตนเองครั้งที่ 1 หาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรของครอนบัค (∞ -Coefficient) มีค่าเท่ากับ .8898 และเมื่อสำรวจตนเองครั้งที่ 2 มีค่า ∞ -Coefficient เท่ากับ .8740 เมื่อพิจารณาจากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการสำรวจตนเอง 2 ครั้ง (test-retest) โดยสูตรของ Pearson Product Moment Correlation มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .7002

ความตรง (Validity) โดยการพิจารณาจากครูที่เป็นผู้สอนวิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า พฤติกรรมที่ใช้ในแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบนั้น ครอบคลุมพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ในรายวิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง ความรับผิดชอบ ตามหลักสูตรประถมศึกษาพหุศักราช 2521 ทุกพฤติกรรม ความตรงตามสภาพ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบสำรวจตนเองด้าน ความรับผิดชอบกับการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบจากครูประจำชั้นมีค่าตั้งแต่ .48 ถึง .76 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายชื่อกับคะแนนรวมทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ .1129 ถึง .6141 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ

เกณฑ์ปกติ (Norm) หาโดยใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Norm) พบว่า เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 มีคะแนนเท่ากับ 89 คะแนน เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 มีคะแนนเท่ากับ 98 คะแนน เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 มีคะแนนเท่ากับ 104 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 113 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 65 คะแนน

ผลการวิเคราะห์ตัวประกอบ

การวิเคราะห์ตัวประกอบใช้การสกัดตัวประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบ หลัก (Principal Component Analysis : PA1) หมงแกนแบบออร์ทอกอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax) ได้ตัวประกอบสำคัญ 9 ตัวประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมได้ร้อยละ 57.4 ของความแปรปรวนร่วมทั้งหมด ผลการวิเคราะห์ตัวประกอบ ได้ค่าไอเกน (Eigen Value) ของตัวประกอบมีค่าตั้งแต่ 1.00701 ถึง 7.36704 และเปอร์เซ็นต์ของความแปรปรวนร่วม (PCT OF VAR) มีค่า ตั้งแต่ 3.4 ถึง 24.6 สรุปตัวประกอบที่ได้ดังนี้

1. ตัวประกอบที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรม ตัวแปรที่ได้เป็นตัวแปรทั้งจากความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมแต่เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมจะเห็นว่าเป็นพฤติกรรมของการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด

2. ตัวประกอบที่ 3 การดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และอยู่ในสภาพที่ดี และ ตัวประกอบที่ 7 การช่วยกิจการงานของห้องเรียน นั้น เป็นตัวประกอบที่ได้จัดกลุ่มตัวแปรของพฤติกรรมได้ตรงตามที่กำหนดไว้ทุกตัวแปร

3. ตัวประกอบที่ 2 การเอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง เป็นตัวประกอบ

ที่จัดกลุ่มตัวแปรของพฤติกรรมไว้ได้ตรงตามที่กำหนดไว้ทุกตัวแปร แต่มีตัวแปรของพฤติกรรมอื่นเข้ามาปะปนบ้าง แต่ตัวแปรทั้งหมดก็เป็นตัวแปรของความรับผิดชอบต่อตนเองทุกตัวแปร

4. ตัวประกอบที่ 4 การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เป็นตัวประกอบที่จัดกลุ่มตัวแปรของพฤติกรรมได้ตรงตามที่กำหนดแต่มีพฤติกรรมการรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนเข้ามาด้วย

5. ตัวประกอบที่ 5 การค้นคว้าหาความรู้ ตัวแปรที่ได้เป็นตัวแปรจากพฤติกรรมการตั้งใจศึกษาเล่าเรียนทุกตัวแปร แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน และเป็นตัวแปรจากความรับผิดชอบต่อตนเองทุกตัวแปร

6. ตัวประกอบที่ 6 การรักษาความสะอาด ตัวแปรที่ได้เป็นตัวแปรจากพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน และ พฤติกรรมช่วยกิจการงานของห้องเรียนแต่ทั้งสองตัวแปรก็เป็นตัวแปรจากความรับผิดชอบต่อสังคมทุกตัวแปร

7. ตัวประกอบที่ 8 และ 9 เป็นตัวประกอบที่มีตัวแปรอยู่ตัวประกอบละ 1 ตัวแปร ซึ่งไม่ถือว่าเป็นตัวประกอบที่แท้จริง และ ตัวประกอบทั้งสองเป็นตัวแปรที่ได้จากพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย ตัวประกอบละ 1 พฤติกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 2.112 ถึง 3.699 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อมีค่าตั้งแต่ .640 ถึง 1.298 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานรายข้อมีค่าตั้งแต่ .020 ถึง .040 คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 93.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 7.419 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ .231 คะแนนสูงสุดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 111 คะแนน คะแนนต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 62 คะแนน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 4.1380

อำนาจจำแนกรายข้อ โดยการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำโดยใช้เทคนิค 27 % ทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่ามีค่า t ตั้งแต่ 2.07 ถึง 12.21 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ .01 ทุกข้อ นั้นแสดงว่าข้อกระทงของแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ สามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มสูง และ กลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ .01 ทุกข้อ

อำนาจจำแนกของแบบวัด เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของกลุ่มสูง และ ต่ำ (เทคนิค 27 %) ทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่ามีค่า t เท่ากับ 71.97 ($P < .01$) นั้นแสดงว่าแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับสามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความเที่ยง (Reliability) หาความเที่ยงภายใน (Inter Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบัท (Cronbach's Coefficient) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .6889

ความตรง (Validity) โดยการพิจารณาจากครูที่เป็นผู้สอนวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าพฤติกรรมที่ใช้ในแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ ครอบคลุมพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบในรายวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องความรับผิดชอบ ตามหลักสูตรประถมศึกษาพหุศักราช 2521 ทุกพฤติกรรม ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม (IC) ได้ค่าตั้งแต่ .75 ถึง 1

ความตรงตามสภาพ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบ
ชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับกับการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบจากครูประจำชั้น มีค่า
ตั้งแต่ .43 ถึง .69 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายชื่อกับคะแนนรวมทั้งฉบับมี
ค่าตั้งแต่ .1613 ถึง .6448 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
ทุกข้อ

เกณฑ์ปกติ (Norm) โดยใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Norm) พบว่า
เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 มีคะแนนเท่ากับ 90 คะแนน เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 มีคะแนนเท่ากับ
94 คะแนน เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 มีคะแนนเท่ากับ 99 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 107
คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 71 คะแนน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัด

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ และแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ มีค่าเท่ากับ .6713 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบและแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ มีค่าเท่ากับ .7612 แบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบและแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ มีค่าเท่ากับ .7103

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. **อำนาจจำแนก** จากการตรวจสอบ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย รายข้อทดสอบด้วยสถิติ t -test ของกลุ่มที่มีความรับผิดชอบสูงและต่ำ (Known-Group) แบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ ได้ค่า t ตั้งแต่ 2.64 ถึง 11.13 แบบวัด ความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับได้ค่า t อยู่ระหว่าง 2.07 ถึง 12.21 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ .01 ทุกข้อ และ สอดคล้องกับเกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2530) ที่กำหนดว่าอำนาจจำแนกที่ดีควรมี ค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จึงแสดงให้เห็นว่ากลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจริง ในแต่ละข้อคำถามนั้นๆ และ Anastasi (1968) กล่าวไว้ว่า แบบวัดใดที่มีข้อความแต่ละข้อสามารถ จำแนกบุคคลได้เป็น กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าข้อสอบฉบับนั้นมีความคงที่ ภายใน (Internal Consistency) และ มีความตรงในการจำแนกบุคคลได้ (Discriminant Validity) ซึ่งค่า t ที่ได้ก็สอดคล้องกับค่า t ที่ได้จากแบบทดสอบ วัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คือมีค่า t ตั้งแต่ 2.34 ถึง 12.35 (วัฒนา สิงห์สัมพันธ์, 2527) และ ค่า t ที่ได้มีค่าสูงกว่า ค่า t จากแบบวัดความซื่อสัตย์ (อนุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์, 2526) ซึ่งได้ตั้งแต่ 1.68 ถึง 11.70 จึงกล่าวได้ว่า แบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ และแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิด กำหนดสถานการณ์บังคับมีอำนาจจำแนกที่มีคุณภาพ

2. **ความเที่ยงของแบบวัด (Reliability)** ความเที่ยงของแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ ครั้งที่ 1 มีค่า ∞ -Coefficient เท่ากับ .8898 ครั้งที่ 2 มีค่า ∞ -Coefficient เท่ากับ .8748 เมื่อหาแบบ test-retest มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .7002 แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์ บังคับมีค่า ∞ -Coefficient เท่ากับ .6889 ซึ่งสอดคล้องกับแบบสำรวจบุคลิกภาพ แคลิฟอร์เนีย (The California Psychological Inventory : CPI) ของ Gough (1957) ที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงจากการสอบซ้ำ (test-retest) ตั้งแต่

.38 ถึง .87 โดยเฉพาะตัวประกอบความรับผิดชอบพบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงอยู่ระหว่าง .65 ถึง .85 และจากแบบสำรวจบุคลิกภาพกอร์ดอน (Gordon Personal Profile) ของ Gordon (1963) พบว่า สัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (Split-half Reliability Coefficient) ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนเกรด 9-12 มีค่าเท่ากับ .68 ถึง .70 นั้นแสดงให้เห็นว่าแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ และ แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความเที่ยง

3. ความตรงของแบบวัด

3.1 ความตรงตามสภาพ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบกับการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบจากครูประจำชั้น มีค่าตั้งแต่ .48 ถึง .76 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับกับการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบจากครูประจำชั้น มีค่าตั้งแต่ .43 ถึง .69 ซึ่งสอดคล้องกับแบบวัดบุคลิกภาพแคลิฟอร์เนีย (The California Psychological Inventory : CPI) ของ Gough (1957) ที่พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าที่วัดได้จากความรับผิดชอบกับการประเมินความรับผิดชอบ โดยคณาจารย์ของนิลิตมีค่าเท่ากับ .38 และค่าสัมประสิทธิ์ความตรงตามสภาพของแบบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าอยู่ระหว่าง .507 ถึง .613 (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์, 2527) แสดงให้เห็นว่าแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ และ แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความตรงตามสภาพที่เป็นจริง

3.2 ความตรงเชิงโครงสร้าง

-พฤติกรรมความรับผิดชอบที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับการตรวจสอบจากครูผู้สอนวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยตรงแล้ว พบว่า พฤติกรรม

ความรับผิดชอบนี้ครอบคลุมพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบทุกข้อ ตามรายวิชาจรรยาบรรณ เรื่องความรับผิดชอบในหลักสูตรประถมศึกษาพหุศักราช 2521 ซึ่ง เขาวดี วิบูลย์ศรี (2528) ได้เสนอว่าการศึกษาดังโครงสร้างของข้อกระทงต่างๆในแบบวัด โดยพิจารณาว่าข้อคำถามต่างๆของข้อกระทงที่สร้างขึ้นตามลักษณะที่ต้องการวัดแสดงออกในรูปพฤติกรรมได้บ้าง เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าครอบคลุมพฤติกรรมตามโครงสร้างที่กำหนดย่อมจะให้ความเชื่อถือในการตัดสินใจขึ้นต้นว่าแบบวัดนั้นมีความตรงตามโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง

- เมื่อตรวจสอบข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรมของแบบวัดความรู้สึก รับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ จากการพิจารณาของครูผู้สอนวิชาจรรยาบรรณ ประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม (IC) มีค่าตั้งแต่ .75 ถึง 1 ซึ่งสอดคล้องกับ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531) ที่กล่าวว่าถ้า ค่าดัชนี IC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ .5 แสดงว่าข้อคำถามนั้น เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้น ซึ่งถือว่าการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างอย่างหนึ่ง เช่นกัน

- เมื่อตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวมของแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ และ แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบต่อชนิด กำหนดสถานการณ์บังคับ พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531) ที่ ได้กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ (Test-Item Correlation) โดยถือว่าคะแนนรวมทั้งฉบับ เป็นคะแนนที่แทนโครงสร้างรวมๆของคุณลักษณะที่ต้องการวัด ดังนั้นข้อคำถามใดๆก็ตามถ้ามี ค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมสูง (หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงโครงสร้างสูง

- ใช้วิธี Known-Group Technique และ เทคนิค 27 % เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ t-test พบว่า แบบสำรวจตนเองด้าน ความรับผิดชอบ และ แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบต่อชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ ได้ค่า t ที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือ .05 ทุกข้อซึ่งสอดคล้องกับ พวงรัตน์ ทวีรัตน์

(2531) ที่กล่าวว่า ถ้าค่า t ที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติ (อย่างต่ำที่ระดับ .05) แสดงว่าเครื่องมือนี้ มีความตรงเชิงโครงสร้างสูงสามารถนำไปใช้วัดคุณลักษณะที่ต้องการศึกษาได้

-การวิเคราะห์ตัวประกอบ ตัวประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวประกอบได้ตัวประกอบสำคัญ 9 ตัวประกอบเท่ากับจำนวนตัวประกอบที่เป็นพฤติกรรมในตารางโครงสร้าง ตัวประกอบที่ได้จัดกลุ่มตัวแปรของพฤติกรรมได้ตรงตามที่กำหนดไว้ คือ ตัวประกอบที่ 3 , 7 และ 2 บางตัวประกอบจะมีพฤติกรรมในตัวประกอบอื่นๆ เข้ามาปะปนบ้าง โดยเฉพาะตัวประกอบที่สำคัญอันดับหนึ่ง คือ ตัวประกอบที่ 1 มีตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นพฤติกรรมของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น เมื่อวิเคราะห์ตัวประกอบแล้วพฤติกรรมของการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญที่สุด ผู้วิจัยจึง ไปสัมภาษณ์ครูประจำชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและพบว่าครูส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนมาก คือ ครูจะเช็คชื่อนักเรียนทุกครั้งที่มีการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลการวิเคราะห์ตัวประกอบเป็นเช่นนั้น

จากการที่ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ตัวประกอบเป็นส่วนช่วยยืนยันความตรงเชิงโครงสร้างอีกอย่างหนึ่ง ผู้วิจัยได้พบว่าตัวประกอบที่ได้จะเป็นไปตามโครงสร้างเป็นส่วนใหญ่ และ ตัวประกอบบางตัวจะไม่ตรงตามโครงสร้างที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะความคลาดเคลื่อนที่เนื่องมาจากกลุ่มพฤติกรรมที่กำหนด จากการอ้างอิงหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ประกอบกับจากการตอบของครูผู้สอนวิชาจริยศึกษาด้วย ซึ่งหลักสูตรได้ให้ความสำคัญของพฤติกรรมความรับผิดชอบในลักษณะที่เท่าเทียมกันแต่ครูที่สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลับเน้นมากกับพฤติกรรมของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัด

จากการที่ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมขึ้นมา เพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่า การวัดความรับผิดชอบในรูปแบบอื่นน่าจะ ใช้แทนการสังเกตได้ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ จะใช้การสังเกต การหาความสัมพันธ์ระหว่างแบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสำรวจตนเอง

ด้านความรับผิดชอบ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .6713 ความสัมพันธ์ระหว่าง แบบสังเกตพฤติกรรม และ แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .7612 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะวัดความรับผิดชอบของนักเรียนในรูปแบบใด คะแนนที่ได้จากการสังเกต หรือจากแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ หรือจากแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ ก็จะมีแนวโน้มไปทางเดียวกันสามารถใช้แทนกันได้ และเมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบและแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .7103 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นเช่นเดียวกันว่าไม่ว่านักเรียนจะทำแบบวัดฉบับใดคะแนนที่ได้มีแนวโน้มว่าจะไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถทำนายได้ 45 % , 58 % และ 50 % ตามลำดับ ถ้านักเรียนทำคะแนนจากแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบได้สูง ก็จะทำคะแนนจาก แบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับได้สูงเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะใช้แบบวัดในรูปแบบใดผลที่ได้ก็จะใกล้เคียงกัน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ใช้จะเลือกใช้ความความสะดวก

สำหรับแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบนั้นเป็นการวัดโดยตรงก็จริงแต่ก็มีข้อจำกัดมากมาย ทั้งจากผู้สังเกต ที่เป็นครู เพื่อนนักเรียน และ ผู้ปกครอง การแปลความหมายของพฤติกรรมของแต่ละคน และ เวลาที่ใช้ซึ่งอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสังเกตได้มาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแบบสำรวจตนเองด้านความรับผิดชอบ และแบบวัดความรู้สึกรับผิดชอบชนิดกำหนดสถานการณ์บังคับ นั้น เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้เลือกใช้มากกว่า

ศูนย์วิจัยทรัพยากรบุคคล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ถ้าครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น ควรจะพิจารณาตามสภาพที่จะนำไปใช้ทั้งในด้านเวลา ค่าใช้จ่าย และ แรงงาน
2. การรวบรวมข้อมูลในกรณีของแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ โดยใช้การสังเกต 6 สัปดาห์นั้น เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ซึ่งมีข้อจำกัดมากมาย จึงน่าจะได้มีการกำหนดรูปแบบการสังเกตให้กระชับยิ่งขึ้น ทั้งในด้านผู้สังเกต, พฤติกรรมที่สังเกต, เวลาที่ใช้สังเกต เพื่อให้ได้ผลตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด
3. ผู้ที่สนใจจะพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบในรูปแบบอื่นๆ ควรจะทดลองเน้นพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนดูบ้าง เพราะเมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวประกอบออกมาแล้ว พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนเป็นพฤติกรรมของความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด
4. การวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดอุดรธานีเท่านั้น ดังนั้น จึงน่าจะได้เปรียบเทียบกับผลการวัดกับนักเรียนในท้องถิ่นอื่นๆ
5. ควรจะมีการสร้างและพัฒนาแบบวัดทางจิตวิทยาในด้านอื่นๆอีก และพัฒนารูปแบบของแบบวัดให้มีหลายรูปแบบเพื่อความสะดวกของการนำไปใช้ทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแบบวัดได้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย